

**Dohovor primátorov
a starostov**
Za udržateľnú energiu
na miestnej úrovni

www.eumayors.eu

DOHOVOR PRIMÁTOROV A STAROSTOV

KEĎŽE Medzivládny panel o klimatických zmenách potvrdil, že klimatické zmeny sú faktom a že využívanie energie na ľudskú činnosť je za tieto zmeny vo veľkej miere zodpovedné;

KEĎŽE Európska únia prijala 9. marca 2007 Energetickú a klimatickú politiku „Energia pre meniaci sa svet“, ktorý ju jednostranne zaväzuje znížiť do roku 2020 emisie CO₂ o 20 %, ako výsledok 20-percentného nárastu energetickej efektívnosti a 20-percentného podielu energie z obnoviteľných zdrojov v skladbe energetických zdrojov;

KEĎŽE Akčný plán Európskej únie pre energetickú efektívnosť uvádza ako prioritu spustenie iniciatívy ‘Dohovor primátorov a starostov’;

KEĎŽE Výbor regiónov zdôrazňuje, že je potrebné spojiť úsilie na miestnej a regionálnej úrovni, nakoľko riadenie na viacerých úrovniach je účinným nástrojom na zlepšenie efektívnosti akcií v oblasti boja proti klimatickým zmenám, a podporuje preto zapojenie regiónov do Dohovoru primátorov a starostov;

KEĎŽE chceme dodržiavať odporúčania Charty z Lipska o trvalej udržateľnosti európskych miest, týkajúce sa nevyhnutnosti zvýšiť energetickú efektívnosť;

KEĎŽE sme si vedomí Aalborských záväzkov na základe viacerých súčasných snáh o trvalú udržateľnosť mestách, ako aj procesov Agendy 21;

KEĎŽE uznávame, že miestne a regionálne samosprávy majú spoločnú zodpovednosť za boj proti globálnemu otepľovaniu spolu s národnými vládami a musia sa v tejto oblasti zaviazvať bez ohľadu na záväzky ostatných strán;

KEĎŽE obce a mestá sú priamo a nepriamo zodpovedné (prostredníctvom spotrebných tovarov a služieb) za viac ako polovicu emisií skleníkových plynov pochádzajúcich z využívania energie na ľudskú činnosť;

KEĎŽE záväzok EÚ znížiť emisie sa podarí splniť, len ak sa na ňom budú podieľať miestni aktéri, občania a ich združenia;

KEĎŽE miestne a regionálne samosprávy sú pre občanov najbližšími predstaviteľmi verejnej správy, musia byť lídrom a ísť príkladom;

KEĎŽE mnohé z opatrení v oblasti dopytu po energii a obnoviteľných zdrojov energie potrebných na riešenie problémov zmeny klímy spadajú do kompetencie miestnych samospráv, alebo by ich nebolo možné realizovať bez ich politickej podpory;

KEĎŽE členské štáty EÚ môžu využiť účinné decentralizované opatrenia na miestnej úrovni s cieľom splniť svoj záväzok znížiť emisie skleníkových plynov;

KEĎŽE miestne a regionálne samosprávy v celej Európe obmedzujú emisie znečisťujúcich látok spôsobujúcich globálne otepľovanie prostredníctvom programov energetickej efektívnosti, ktoré zahŕňajú aj trvalo udržateľnú mestskú mobilitu, a prostredníctvom podpory obnoviteľných zdrojov energie,

MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, SA ZAVÄZUJEME:

Prekročiť ciele EU v oblasti znižovania emisií CO₂ do roku 2020 na území našich samospráv ich znížením aspoň o 20 %, prostredníctvom prípravy a realizácie akčného plánu pre trvalo udržateľnú energiu v oblastiach, ktoré spadajú pod našu rozhodovaciu právomoc. Závazok a akčný plán budú ratifikované zastupiteľstvami podľa príslušných postupov;

Prípraviť inventár (analýzu stavu) emisií, ako základ pre Akčný plán pre trvalo udržateľnú energiu;

Predložiť zastupiteľstvom schválený Akčný plán pre trvalo udržateľnú energiu (ďalej len Akčný plán) v priebehu jedného roku odo dňa formálneho podpisu Dohovoru primátorov a starostov (ďalej len Dohovor);

Prispôbiť organizačné štruktúry miest, vrátane vyčlenenia primeraných ľudských zdrojov s cieľom zabezpečiť vykonanie potrebných akcií definovaných v Akčnom pláne;

Mobilizovať občiansku spoločnosť na území našich samospráv, aby sa podieľala na príprave a realizácii Akčného plánu, príprave politických opatrení potrebných na vykonanie a dosiahnutie cieľov tohto plánu. Akčný plán spracujeme pre každú samosprávu a predložíme ho sekretariátu Dohovoru do jedného roka po jeho podpísaní;

Prinajmenšom každý druhý rok po predložení Akčného plánu predložiť sekretariátu Dohovoru monitorovaciu správu na hodnotiace, monitorovacie a komunikačné účely;

Vymieňať si skúsenosti a know-how s ostatnými územnými celkami;

V spolupráci s Európskou komisiou a inými zúčastnenými stranami zorganizovať podujatie „Dni energie“ alebo „Dni signatárov Dohovoru“, umožniť občanom priamo využiť príležitosti a výhody, ktoré ponúka racionálne využívanie energie a pravidelne informovať miestne médiá o vývoji Akčného plánu;

Navštevovať každoročnú európsku konferenciu primátorov a starostov o trvalo udržateľnej energii v Európe a prispievať k nej;

Šíriť posolstvo Dohovoru na príslušných fórach, a najmä podnecovať ostatných reprezentantov územných samospráv, aby pristúpili k Dohovoru;

Akceptovať ukončenie nášho členstva v Dohovore na základe predošlého písomného oznámenia, ktoré vypracuje sekretariát Dohovoru v jednom z týchto prípadov:

- i) nepredloženie Akčného plánu do jedného roka od formálneho podpísania Dohovoru;
- ii) neplnenie celkového cieľa znižovania emisií CO₂ stanoveného v Akčnom pláne kvôli nesplneniu alebo nedostatočnému plneniu Akčného plánu;
- iii) nepredloženie monitorovacej správy počas dvoch po sebe nasledujúcich období.

MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, PODPORUJEME

Rozhodnutie Európskej komisie zriadiť a financovať štruktúry zabezpečujúce technickú a informačnú podporu Dohovoru, vrátane hodnotiacich a monitorovacích nástrojov, mechanizmy na uľahčenie výmeny know-how a praktických skúseností medzi signatármi Dohovoru, v rámci ich rozpočtu;

Úlohu Európskej komisie prevziať koordináciu európskej konferencie primátorov a starostov za trvalo udržateľnú energiu v Európe;

Deklarovaný zámer Európskej komisie uľahčiť výmenu skúseností medzi zúčastnenými územnými celkami a poskytovanie usmernení a porovnávacích príkladov pre ich prípadnú replikáciu a spojenie existujúcich aktivít a sietí, ktoré podporujú úlohu miestnych samospráv v oblasti ochrany klímy. Tieto porovnávacie príklady by sa mali stať neoddeliteľnou súčasťou tohto Dohovoru a tvorí jeho prílohy;

Úsilie Európskej komisie formálne uznať a zviditeľniť mestá a obce, ktoré sú stranami Dohovoru, prostredníctvom používania loga pre trvalo udržateľnú energiu v Európe a prostredníctvom komunikačných nástrojov Komisie;

Snahu **Výboru regiónov** podporovať tento Dohovor a jeho ciele tým, že zastupuje miestne a regionálne orgány v EÚ;

Asistenciu, ktorú členské štáty, regióny, okresy, väčšie mestá a iné **inštitucionálne štruktúry** podporujúce tento Dohovor poskytujú menším samosprávam, ktoré tak môžu splniť podmienky stanovené týmto Dohovorom.

MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, VYZÝVAME

Európsku komisiu a orgány štátnej správy členských krajín EU, aby vytvorili schémy pre spoluprácu a koherentné podporné systémy, ktoré pomôžu signatárom pri realizácii Akčného plánu pre trvalo udržateľnú energiu v Európe;

Európsku komisiu a orgány štátnej správy členských krajín EU, aby aktivity uvedené v Dohovore uznali ako prioritné vo svojich príslušných podporných programoch a informovali a zapájali mestá do prípravy politických opatrení a finančných schém týkajúcich sa miestnej úrovne v rámci ich cieľov;

Európsku komisiu, aby rokovala s finančnými inštitúciami s cieľom zriadiť finančné mechanizmy podporujúce plnenie úloh uvedených v Akčných plánoch;

Orgány štátnej správy v jednotlivých členských krajinách EU, aby zapojili miestne a regionálne samosprávy do prípravy a realizácie národných akčných plánov energetickej efektívnosti a národných akčných plánov pre využívanie energie z obnoviteľných zdrojov;

Európsku komisiu a orgány štátnej správy v jednotlivých členských krajinách EU, aby podporovali realizáciu našich Akčných v súlade s dohodnutými zásadami, predpismi a pravidlami ako aj s tými, ktoré môžu byť dohodnuté v budúcnosti na globálnej úrovni, najmä v rámci Rámcového dohovoru OSN o klimatických zmenách. Naše aktívne zapojenie do znižovania emisí CO₂ by rovnako mohlo vyústiť do ambicióznejšieho globálneho cieľa.

MY, PRIMÁTORI A STAROSTOVIA, POVZBUDZUJEME OSTATNÉ MIESTNE A REGIONÁLNE SAMOSPRÁVY, ABY SA PRIDALI K INICIATÍVE DOHOVORU PRIMÁTOROV A STAROSTOV, A INÉ KLÚČOVÉ ZÚČASTNENÉ STRANY ŽIADAME, ABY FORMALIZOVALI SVOJ PRÍNOS K DOHOVORU.

PRÍLOHY

1. Úlohy miestnych samospráv

Opatrenia v oblasti energetickej hospodárnosti, projekty týkajúce sa energie z obnoviteľných zdrojov a iné činnosti súvisiace s udržateľnou energetikou môžu byť zavedené v rozličných oblastiach činnosti miestnych a regionálnych samospráv:

- spotrebiteľ a poskytovateľ služieb

Miestne samosprávy využívajú množstvo budov, ktoré majú vysokú spotrebu energie napr. na vykurovanie a osvetlenie. Zavedením programov a činností na šetrenie energiou vo verejných budovách možno dosiahnuť významné úspory.

Miestne a regionálne samosprávy taktiež poskytujú energeticky náročné služby, ako sú verejná doprava, verejné osvetlenie, pričom tu existuje priestor na zlepšenie. Dokonca aj v prípadoch, keď majú orgány na tieto služby iných zmluvných poskytovateľov, opatrenia na znížovanie spotreby energie možno vykonať prostredníctvom verejného obstarávania a zmlúv o poskytovaní služieb.

- plánovací a regulačný orgán, developer

Väčšina miestnych a regionálnych samospráv je zodpovedná za územné plánovanie a organizáciu dopravného systému. Strategické rozhodnutia týkajúce sa mestského rozvoja (napr. v oblasti obmedzenia živelného rozširovania sa miest), môžu znížiť spotrebu energie v doprave.

Miestne a regionálne samosprávy často pôsobia ako regulačný orgán, napr. stanovujú normy v oblasti energetickej účinnosti alebo povinnosť nainštalovať v nových budovách zariadenia, ktoré využívajú obnoviteľné zdroje energie.

- poradca, stimulátor a vzor

Miestne a regionálne orgány môžu napomôcť pri informovaní a motivovaní občanov, podnikov a iných miestnych aktérov v oblasti efektívnejšieho využívania energie. Aktivity zamerané na zvyšovanie informovanosti sú dôležité pre zapojenie celej komunity do podpory politiky trvalo udržateľného využívania energie. Deti sú dôležití adresáti informácií o úspore energie a využívaní energie z obnoviteľných zdrojov: to, s čím sa oboznámia, budú využívať aj mimo školy. Je tiež dôležité, aby samospráva išla príkladom a zohrávala vedúcu úlohu v aktivitách v oblasti efektívneho využívania energie.

- producent a dodávateľ

Miestne a regionálne samosprávy môžu podporovať miestnu výrobu energie a využívanie energie z obnoviteľných zdrojov. Ako príklady môžu slúžiť kombinovaná výroba elektriny a tepla či centrálné zásobovanie teplom, pri ktorom sa ako palivo využíva biomasa. Miestne a regionálne orgány môžu tiež podporovať občanov, aby realizovali projekty v oblasti využívania energie z obnoviteľných zdrojov prostredníctvom finančnej podpory z miestnych podporných schém.

2. Vzory výnimočnosti

Vzory výnimočnosti sú definované ako iniciatívy, programy, produkty či služby ktoré predstavujú celosvetový model úspešných koncepcií rozvoja trvalo udržateľnej energie v podmienkach miest. Nositeľia Vzorov výnimočných prostredníctvom Dohovoru vyjadrujú ochotu vymieňať si skúsenosti a pomáhať mestám pri realizácii podobných postupov v prípade, že sú vhodné a výhodné a zavazujú sa uľahčiť odovzdávanie know-how prostredníctvom šírenia informácií, vrátane usmernení, účasti na podujatiach a bežnej spolupráce v rámci Dohovoru vo všeobecnosti.

3. Podporné štruktúry

Dohovor primátorov a starostov je otvorený pre všetky mestá a obce v Európe. Tie mestá a obce, ktoré kvôli svojej veľkosti nemajú zdroje na prípravu inventára emisií alebo na vypracovanie Akčného plánu by mali byť podporované samosprávami, ktoré takéto kapacity a politickú vôľu majú. Týmto podpornými štruktúrami môžu byť regióny, okresy, provincie, aglomerácie, územia NUTS III alebo väčšie mestá. Iný typ podporných štruktúr predstavujú siete alebo združenia miest, obcí či regionov. Každú podpornú štruktúru explicitne uznáva Európska komisia ako kľúčového aktéra Dohovoru. Miera zapojenia do Dohovoru, ako aj osobitné podmienky tohto zapojenia, vrátane rozhodovacích právomocí budú spresnené v osobitnej písomnej dohode.